

Excursieverslag Encigroeve Recensie

Op zaterdag 20 juni 1998 bezochten achttien NVL-leden vanaf half elf de Encigroeve bij Maastricht. De groep werd direct in drieën gesplitst. De eerste deel begon bij de rijk-begroeide Zuidplas, de tweede bij de Middenkwel en de Oostplas en de derde bij de Noordkwel en de Noordplas. Tijdens de lunch, die we gezamenlijk gebruikten in de weldadige schaduw van de wilgen rond de Zuidplas, deden de groepen verslag van hun ochtend. Hierna was ieder vrij om in het gebied rond te zwerven.

Gedurende de lunch deden twee buisjes met een Kanaaljuffer (*Cercion lindenii*) en een Dwergblauwtje (*Cupido minimus*) de ronde. De groep van de Middenkwel en Oostplas had een mannetje Zuidelijke oeverlibel (*Orthetrum brunneum*), ongeveer vijftien Tengere grasjuffers (*Ischnura pumilio*) en een patrouillerend mannetje Vuurlibel (*Crocothemis erythraea*) bij de Middenkwel te melden. Bij de Oostplas vlogen zeker twee mannetjes en een vrouwtje *C. erythraea* en één Bruine winterjuffer (*Sympetma fusca*). De groep van de Zuidplas had onder meer twintig *C. lindenii*, twee Plasrombouten (*Gomphus pulchellus*), negen *C. erythraea* en een Boswitje (*Leptidea sinapis*) aangetroffen. De Smaragdlibel (*Cordulia aenea*) was een nieuwe soort voor het gebied.

De klapper kwam van de leden van de derde groep. Zij wisten vrij zeker dat ze bij de Noordplas een Zuidelijke keizerlibel (*Anax parthenope*) hadden gezien, maar hadden deze niet kunnen gevangen. Na de lunch togen verschillende excursiegangers dus naar deze plek. Onderweg werd eerst nog de Westkwel bezocht. Ook hier bleek *O. brunneum* te zitten. Er werden twee mannetjes waargenomen en een exemplaar met verschrompelde vleugels werd verzameld, evenals zijn larvehuidje. Ook werden nog twee losse huidjes van deze soort verzameld. Hier werden ook veel imago's van *I. pumilio* aangetroffen, evenals twee huidjes van deze soort. Opvallend waren hier ook de hoge aantallen Bruinrode heidelibellen (*Sympetrum striolatum*). Onderweg naar de Noordplas werd de slaperige aanwezigheid van een Oehoe onder een struikje bovenaan de rotswand verraden door een Zwarte Kraai. Aangekomen bij de bewuste plek werd het de sukkelaars gemakkelijk gemaakt. De voorhoede had de keizer van het zuiden reeds gevangen genomen. In de hand waren alle kenmerken natuurlijk uitstekend te zien en was er van twijfel geen sprake meer: Dit was een mannetje *A. parthenope*! Het betreft ongeveer het vierde exemplaar van Nederland, afhankelijk van nog door de CWNO te ontvangen en beoordelen waarnemingen. Om hem ook aan de achterblijvers te laten zien, werd het dier meegenomen naar de Zuidplas, waar hij even later weer vrijgelaten werd. Vermeldenswaardig waren verder nog de veel kleine Rugstreeppadjes in de kwelwatertjes, een kalkdoortje (*Tetrix tenuicornis*) in de hand en enkele Koninginnepages (*Papilio machaon*) en luzernevlinders (*Colias sp.*). Tegen vijf uur werd de excursie afgesloten. De Gaffelwaterjuffer (*Coenagrion scitulum*) kon nog niet aan de Nederlandse lijst toegevoegd worden, maar met een daglijst van 25 soorten was deze excursie toch zeer geslaagd.

M. TH. WASSCHER & J.W. VAN VELZEN, 1998. Voorlopige Atlas van de Libellen in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Uitgave van de Gemeentewaterleidingen Amsterdam. Te verkrijgen via Gemeentewaterleidingen Amsterdam, Afdeling Procesontwikkeling, Sector Ecologie, Vogelenzangseweg 21, 2114 BA Vogelenzang.

Van 1995 tot en met 1997 zijn de AWD, de Amsterdamse Waterleidingduinen, geïnventariseerd. De resultaten zijn nu gepubliceerd in deze voorlopige atlas. Niet alleen de AWD worden besproken, maar ook een aantal andere duingebieden worden kort behandeld in een overzichtje, zodat ook degenen die minder bekend zijn met de duinen weten hoe de situatie aldaar is. Na een korte inleiding op gebied en werkwijze volgt het belangrijkste, de soortbesprekingen. Van iedere waargenomen soort wordt een kaartje gegeven waarop aangegeven staat waar de soort gezien is, waar hij in grotere aantallen voorkomt en waar voorplanting is vastgesteld. Nog nooit eerder is er in Nederland zo'n detailistische atlas, op hectareschaal, verschenen. Ook andere informatie zoals de status in Nederland, in de duinen en in de AWD staan per soort vermeld, net als maximale aantallen die gezien zijn en vroegste en laatste waarnemingsdata. Bij de zeldzame soorten worden alle waarnemingen genoemd. In de begeleidende tekst wordt nuttige informatie gegeven over de vroegere situatie, andere duingebieden en verklaringen van de verspreiding in het gebied. De paragraaf 'Overige soorten', waar alle te verwachten soorten besproken worden, is met soorten als Blauwe breedscheenjuffer (*Platycnemis pennipes*) en Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*) erg optimistisch. Het boekje besluit met enkele bijlagen, waarvan 'Onderzoeksvragen voor de toekomst' de interessantste is. Het is zeer lovenswaardig dat veel van deze vragen in 1998 reeds zijn beantwoord door de tomeloze inzet van de leden van de Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland.

Deze atlas is zeker voor mensen die vaak in de duinen komen zeer interessant. Voor mensen die het niet kennen is het een uitstekende inleiding. Het boekje is mooi verzorgd en aan bijna alles is gedacht. Er zit zelfs een plastic inlegvel met de coördinaten bij, dat over de kaartjes past. Er wordt diep ingegaan op de verspreiding, zonder dat het onoverzichtelijk wordt. Eén ding ontbreekt echter. Dat is een kaartje waar alle gebieden die in de besprekingen genoemd worden, staan aangegeven. Dit zou veel verduidelijken.

Roy van Grunsven

Heb je nog leuke waarnemingen?

Schrijf er dan ook eens een stukje over. Het redactie-adres staat in de colofon

Albert Dees